

О. Г. Котенко

Шалімов Олександр Олексійович

ШАЛІМОВ Олександр Олексійович (20. 01. 1918, с. Введенка, нині Липецької обл., РФ — 28. 02. 2006, Київ) — лікар-хірург. Чоловік *Сюзанни*, батько *Сергія Шалімових*. Доктор медичних наук (1959), професор (1961), академік НАНУ (1978) та АМНУ (1993). Заслужений діяч науки УРСР (1967). Державні премії УРСР у галузі науки і техніки (1977) та СРСР (1985). Герой Соціалістичної Праці (1982). Герой України (2005). Повний кавалер ордена «За заслуги» (1993, 1998, 1999). Депутат ВР УРСР 6—10-го скликань. Державні нагороди СРСР. Закінчив Кубанський медичний інститут (м. Краснодар, РФ, 1941). Працював лікарем, у Харківському медичному інституті; 1957—70 — завідувач кафедри торакальної хірургії з анестезіологією Українського інституту удосконалення лікарів (Харків); водночас 1965—70 — директор Харківського НДІ загальної та невідкладної хірургії; 1970—88 — завідувач кафедри торакоабдомінальної хірургії Київського інституту удосконалення лікарів; водночас 1971—72 — директор Київського НДІ гематології та переливання крові; 1972—88 — директор, 1988—2006 — почесний директор Інституту хірургії та трансплантології АМНУ (Київ; 2006 Інституту присвоєно ім'я вченого, 2014 біля будівлі встановлено пам'ятник). Голова правління Українського наукового товариства хірургів (1976—2005). Головний хірург МОЗ України (1980—2006). Головний редактор журналу «Клінічна хірургія» (1976—2006). У ВР УРСР — голова Постійної комісії з охорони здоров'я та соціального забезпечення (1967—85). Відомий у світі хірургічними розробками в галузях гастроентерології, торакальної і судинної патології. Розробив і впровадив в Україні резекції стравоходу з одномоментною пластикою, резекції печінки, органозберігальні операції на шлунку при виразковій хворобі, портальній гіпертензії; реконструктивні та пластичні втручання на жовчовивідних протоках, підшлунковій залозі, судинах, а також мікрохірургічні операції. Під його

керівництвом виконано перші в Україні пересадки підшлункової залози хворим на діабет. У Харкові на будинку, де мешкав Ш., йому встановлено меморіальну дошку. Національний банк України до 100-річчя вченого випустив пам'ятну монету. Ім'ям Ш. названо вулиці у Києві, Харкові, Шепетівці (Хмельницька обл.), Кривому Розі (Дніпропетровська обл.), Яготині (Київська обл.).

Основні праці

Хирургия поджелудочной железы. Москва, 1964; Болезни поджелудочной железы и их хирургическое лечение. Москва, 1970; Хирургия желудка и двенадцатиперстной кишки. К., 1972 (співавт.); Реакции кровообращения на операционную травму. К., 1977 (співавт.); Хирургия вен. К., 1984 (співавт.); Дивертикулы пищеварительного тракта. К., 1985 (співавт.); Хирургия пищеварительного тракта. К., 1987 (співавт.); Медицинская техника в хирургии. К., 1991 (співавт.); Хронический панкреатит. Современные концепции патогенеза, диагностики и лечения. К., 2000 (співавт.).

Рекомендована література

1. Дужий І. Д., Шевченко В. П., Солодовник О. В. Внесок академіка О. О. Шалімова в торакальну фтизіохірургію // Клінічна хірургія. 2007. № 2/3;
2. Котенко О. Г. и др. Научно-практическое наследие академика А. А. Шалимова в современной хирургии печени // Там само;
3. Академик Александр Шалимов в Харькове. Х., 2013;
4. Червяк П. І., Усенко О. Ю., Сморгевський В. Й., Корнілова Л. Є. Олександр Олексійович Шалімов: Миттєвості життєвого шляху. К., 2017.

Бібліографічний опис:

Шалімов Олександр Олексійович / О. Г. Котенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890063>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).